

Utvecklingsplan för **JUSSARÖ**

2004 - 2006

Forststyrelsen
Södra Finlands naturtjänster
Hans-Erik Nyman

xx.xx.2004 / version 1.8

INNEHÅLLSFÖRTECKNING

INLEDNING

Beskrivning	1
Förvaltning	1
Besökstryck	1
Utvecklingsbehov	1
Övrigt	1

1. UTGÅNGSLÄGE

1.1 Försvarsmaktens planer	2
1.2 Skyndsamhet	2
1.3 Målsättning	2
1.4 Kulturcentrering	2

2. OMRÅDESINDELNING

2.1 Sevärdhetsdel	3
2.2 Kulturvårdsdel	3
2.3 Naturskyddsdel	3
2.4 Skyddad del	3

3. BESÖKARKATEGORIER

3.1 Lokala båtlag	4
3.2 Långfärdsbåtlag	4
3.3 Grupper med tur- och taxibåtar	4
3.4 Temagrupper	4

4. FÖRSVARSMAKTENS ARV

4.1 Miljöutredning	4
4.2 Tidtabell för sanering	5
4.3 Saneringsbehov	5

5. RISKER FÖR BESÖKARE

5.1 Hamnområde	7
5.2 Bostadsområde	8
5.3 Produktionsområde	8
5.4 Skyddade områden	8

6. SKÖTSELÅTGÄRDER

6.1 Sanering av miljöproblem	8
6.2 Sanering av farliga områden	9
6.3 Skyltning och information	11
6.4 Natur- och kulturstig	12
6.5 Vård av kulturlandskap	13
6.6 Byggnadsprojekt	14

7. FÖRETAGSVERKSAMHET

7.1 Hamnservice	14
7.2 Kost och logi	15
7.3 Programservice	15
7.4 Övrig företagsverksamhet	15

8. UTVECKLINGSMÖJLIGHETER

8.1 Naturvård	16
8.2 Turism	16
8.3 Bas vid nödsituationer	17
8.4 Forstsatt planering	18

BILAGOR

Byggnader- och konstruktioner	I
Karta över konstruktioner	II
Karta över namn	III

INLEDNING

Beskrivning

Jussarö är en ca.120 ha stor ö i Ekenäs yttre skärgård. Ön har en rik historia som innefattar tex. fiske, järnmalmsbrytning, lotsning, gränsbevakning och fyrplats. Den västra delen av ön har i huvudsak bevarats i ett naturtillstånd som kan beskrivas som gammelskog. På den norra delen av ön eftersträvar Forststyrelsen att återskapa och upprätthålla ett kulturlandskap såsom det såg ut i slutet av 1800-talet när området beboddes av lotsfamiljer. På detta område finns även en år 1993 renoverad stuga som flyttades till Jussarö på 1840-talet. Jussarös östra del domineras av ett gruv-samhälle som började byggas upp i slutet av 1950-talet. Gruvdriften lades ner 1967 och sedan dess har öns östra halva i huvudsak nyttjats som övningsområde av försvarsmakten. På öns södra del finns bebyggelse från öns fyrepok och en del försvarsanläggningar, men i huvudsak dominerar området av sjöbevakningens byggnader och hamn. Hela Jussarö var en del av ett militärt skyddsområde fram till år 2000 då öns status som militärt skyddsområde upphörde.

Förvaltning

Från och med år 1989 har Forststyrelsen förvaltad Jussarös västra halva som en del av Ekenäs skärgårds nationalpark. På nationalparkens del av ön råder, enligt parkens år 1992 godkända ordningsstadga, landstigningsförbud om inte en av Forststyrelsen godkänd guide finns på plats. Förvaltningen av öns östra halva överfördes år 2002 formellt från försvarsmakten till Forststyrelsen och samma år höll försvarsmakten sin sista officiella övning på området. I dagens läge är det Forststyrelsens avdelning Södra Finlands naturtjänster som förvaltar hela Jussarö och Forststyrelsen hyr ut ett landområde på södra Jussarö åt sjöbevakningen för fortsatt upprätthållande av en sjöbevakningsstation.

Besöksryck

Jussarös intressanta och sägenomspunna historia, i kombination med begränsade landstigningsmöjligheter sedan 1950-talet, gör att det bland allmänheten finns ett stort intresse för att besöka ön. Jussarös läge invid en livligt trafikerad farled mellan Helsingfors och Hangö, i kombination med den på ön verksamma tullklaringsplatsen för en anslutande farled till Finska viken, gör att besöksstrycket från fritidsbåtar är stort. Om öns service- och programverksamheten utvecklas är det stor sannolikhet att Jussarö igen blomstrar upp som en utflyktshamn för lokalbefolkningen såsom den var i slutet av 1800-talet.

Utvecklingsbehov

Den viktigaste akuta arbetsinsatsen är att trygga besökarnas säkerhet på öns östra del. Ett ökande besökarantal föranleder dessutom att basservice såsom tex. toaletter byggs upp, samtidigt som besökare bereds möjlighet att ta del av information om öns särdrag, historia och vad som förväntas av öns besökare. Några befintliga byggnader och konstruktionerna kan med rimliga insatser nyttjas för turistservice – detta i kombination med allmänhetens och vissa grupper (tex. dykarklubbar) stora intresse för besök och övernattnings, ger en rimlig grund för en ekonomiskt lönsam turismverksamhet. Inom Södra Finlands naturtjänster är turismverksamhet i egen regi inte en central verksamhetsform, utan sådan verksamhet ordnas i första hand medelst avtal mellan Forststyrelsen och företagare som på Jussarö kan utveckla och bedriva lämplig turisminriktad verksamhet.

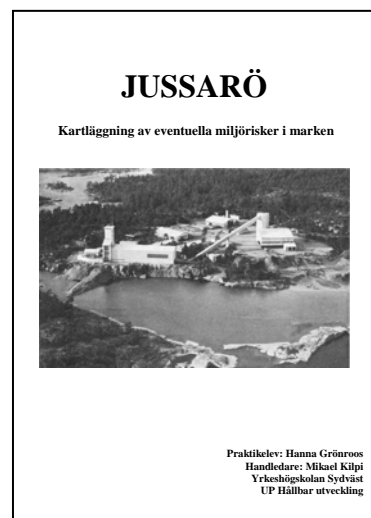
Övrigt

Övriga faktorer som måste beaktas vid planering av verksamhet på Jussarö är att den befintliga sjöbevakningsstationens arbetsro och verksamhetsförutsättningar tryggas på bästa möjliga sätt. Dessutom bör framtida möjligheter att restaurera såväl natur- som kulturområden inte begränsas, men framförallt måste man trygga mångfalden i Jussarös värdefulla natur och undvika att störa de sällsynta och känsliga arter som den innefattar.

1. UTGÅNGSLÄGE

1.1. Försvarsmaktens planer

Försvarsmakten har meddelat att den inte längre avser att idka någon utbildningsverksamhet på Jussarö. Försvarsmakten har betonat sitt miljöansvar i samband med överlåtandet av öns östra del åt Forststyrelsen och beställde år 2003 en markföroreningsutredning av Yrkehögskolan Sydväst. Utredningen gjordes av Hanna Grönroos och överlämnades åt försvarsmakten i september 2003. Enligt utredningen finns det inte några större miljörisker i marken, men på några riskområden föreslås noggrannare markanalyser. Försvarsmakten har meddelat att den har intentioner att utföra vidare kartering och sanering av miljöproblem på Jussarö. Tidtabellen och omfattningen är inte fastställd då denna plan uppgjordes och har därför inte kunnat beaktas.

1.2. Skyndsamhet

Ett brådskande planerings- och åtgärdsbehov accentueras av att besökare utsätts för ett flertal, till och med livshotande faromoment om de på egen hand börjar utforska gruv-samhällets ruiner. Ett flertal företagare har reagerat på att öns östra halva kommer att öppnas för allmänheten år 2005 och har framfört önskemål om att under år 2004 få börja bygga upp turisminriktad verksamhet på Jussarö. För att tex. minska marknadsföringskostnader är det viktigt att företagare kan dra nytta av den första rusning som frisläppandet av ett uppdämt besöksstryck resulterar i.

1.3. Målsättning

Denna plan för utveckling, nyttjande och skötsel av Jussarös östra del är alltså uppgjord för att tillfredsställa det akuta behov som finns för att;

- *trygga besökarnas säkerhet på Jussarö,*
- *minska riskerna för att besökare stör eller skadar öns natur,*
- *minska riskerna för att besökare orsakar olägenhet för övrig verksamhet på ön,*
- *upprätta basservice och informationsplatser samt*
- *ge företagare möjlighet att snarast möjligt etablera sig på ön.*

Denna plan har som målsättning att styra de närmaste tre årens verksamhet på Jussarö och samtidigt lämna ett flertal dörrar öppna för en fortsatt långsiktig planering av verksamhet och naturskydd på Jussarö.

1.4. Kulturcentrering

Denna plan är inriktad på tydligt kulturpåverkade områden emedan en heltäckande naturinventering ännu inte har gjorts på Jussarös östra del. De närmaste årens verksamhet styrs till sådana platser där det troligtvis inte föreligger någon risk för att värdefulla och tillsvidare okända naturobjekt tar skada. Denna inriktning stöds av att det närmast är byggnader och konstruktioner som utgör den största akuta säkerhetsrisken för besökare, samt att företagare har visat intresse för att i första hand iståndsätta och nyttja en del befintliga byggnader och konstruktioner.

2. OMRÅDESINDELNING

2.1 Sevårdhetsdel

Sevårdhetsdelen är den del inom vilken besökare i huvudsak rör sig. Denna del skall, i kombination med en naturstig, ge besökare en möjligast heltäckande uppfattning om öns kulturhistoria och natur utan att öns natur och framförallt känsliga arter störs eller på annat sätt skadas. Besökare styrs till sevårdhetsdelen genom information, service och utstakade rutter. Inom sevårdhetsdelen skall besökarnas säkerhet vara fullständigt tryggnad genom att alla enskilda faromoment åtgärdas och varningsskyltar placeras ut.

2.2 Kulturvårdsdel

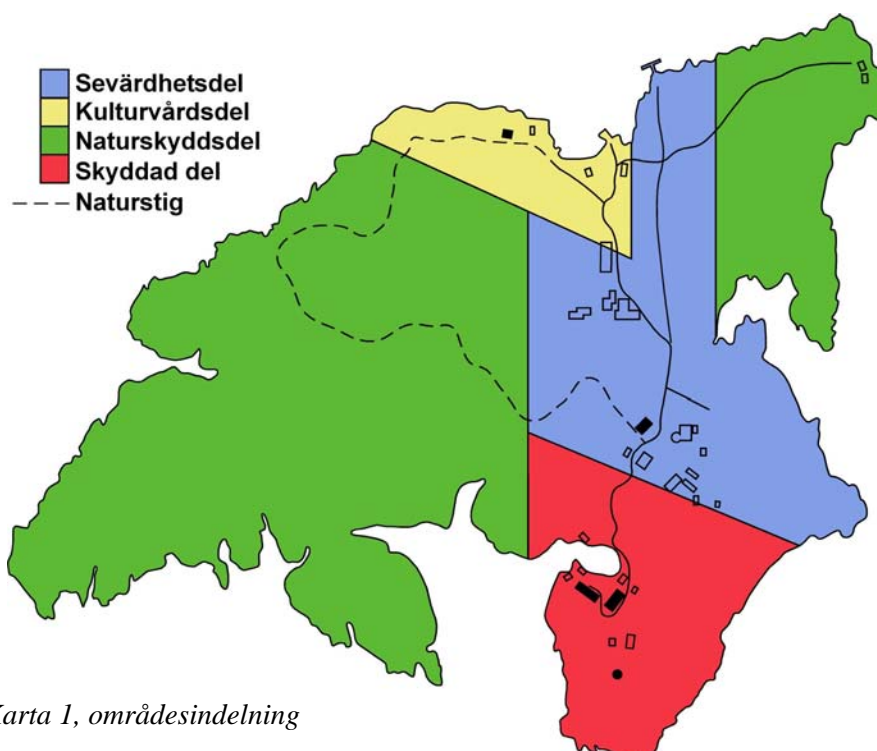
Kulturvårdsdelen är ett delområde inom sevårdhetsdelen där människans tidigare utförda arbetsinsatser restaureras och upprätthålls enligt befintlig eller i framtiden uppgjorda skötselplaner. Tyngdpunkten vid skötsel av kulturvårdsdelen är att bevara kulturpåverkade växters mångfald, kulturlandskap samt byggnader och konstruktioner av historisk betydelse. Området kring den så kallade Kullakojan på norra Jussarö är det enda delområdet på ön som har en existerande kulturvårdsinriktad skötselplan, men de nya förvaltningsförhållandena gör att skötseln av kulturbiotoper kan och bör utvidgas.

2.3 Naturskyddsdel

Naturskyddsdelen är den del inom vilken Jussarös natur får utvecklas utan att människor stör eller vårdar naturen. Besökare styrs bort från denna del i huvudsak genom sevårdhetsdelens information och service. Vid behov kan förbudsskyltar placeras ut och i tvingande fall kan besökarnas möjligheter att nå naturskyddsdelen tydligt begränsas med tex. staket och grindar. Inom naturskyddsdelen kan av människan skapade faromoment åtgärdas, men i första hand skall besökare vid naturskyddsdelens gräns upplysas om säkerhetsrisker inom naturskyddsdelen.

2.4 Skyddad del

Den skyddade delen finns i huvudsak till för att trygga olika intressegruppers installationer och arbetsro. Sjöbevakningsstationen är ett centralt exempel, men i denna kategori ingår också tekniska installationer, helikopterlandningsfält och en för sjöbevakningens behov reserverad skytteplats. Vid behov kan turistföretagare reservera lämpliga skyddade delar (*tex. ur bruk tagna försvarskonstruktioner*) för överenskomna kommersiella aktiviteter.

Karta 1, områdesindelning

3. BESÖKARKATEGORIER

3.1 Lokala båtlag

Lokala båtlag kommer troligtvis att utgöra den största besökarkategorin under de närmaste åren. När den akuta nyfikenheten är tillfredsställd kommer denna grupp närmast att besöka ön för att visa upp dess exotiska särdrag åt egna gäster. För att på sikt upprätthålla eller öka denna grupps besöksfrekvens krävs det att det på Jussarö finns företagare som kan erbjuda lämplig kost- och/eller programservice.

3.2 Långfärdsbåtlag

Långfärdsbåtlag är en grupp som med stor säkerhet kommer att utgöra ett stabilt kundunderlag för företagsverksamhet på Jussarö. Öns läge i förhållande till farleder och andra hamnar samt dess status som tullklaringsplats innebär att ett flertal båtlag kommer att röra sig och övernatta vid Jussarö oberoende av öns historiska särdrag och sevärdheter. Denna grupp kan utvecklas till den dominerande besökarkategorin om den erbjuds lämpliga förtöjningsmöjligheter och service såsom tex. bastu, kiosk och fritidsaktiviteter.

3.3 Grupper med tur- eller taxibåtar

Ett flertal grupper har under de senaste åren besökt Jussarö genom att anlita lokala taxibåtsföretagare. Det finns ingen orsak att anta att denna besökarkategori kommer att minska, snarare är det troligt att utökad service och attraktioner gör att beställningstrafiken ökar. Genom att under högsäsong organisera en reguljär turtrafik mellan Ekenäs och Jussarö via lämpliga hållplatser i skärgården (tex. Ekenäs - Rödjan - Jussarö - Sommarö - Ekenäs) finns det möjligheter att till Jussarö få ströbesökare som saknar möjlighet till egen båttransport. För bilburna besökare med stram tidtabell skulle en snabb tur- eller taxibåtstrafik mellan Baggö och Jussarö vara ett kompletterande alternativ.

3.4 Temagrupper

Det har under flere års tid funnits grupper som önskat stanna en längre tid på Jussarö inom ramen för någon form av fritidsverksamhet. Den dominerande kategorin har hittills varit dykarklubbar, men en aktiv Jussaröföretagare kan säkert bredda kundunderlaget genom att arrangera olika fritidsaktiviteter såsom tex. fiskeresor för grupper. Olika kundgrupper ställer varierande krav på servicenivån, men som gemensam grund behövs övernattnings- och tvättmöjligheter kombinerat med matföretagare eller matservice. De senaste årens stora intresse för att hålla dykläger med Jussarö som bas visar att företagare redan i detta skede av Jussarös planering bör beakta hur dykverksamhet (tex. kompressor användning och torkning av utrustning) på ett smidigt och störningsfritt sätt kan kombineras med andra verksamheter.

4. FÖRSVARSMAKTENS ARV

4.1 Miljöutredning

Den utredning som försvarsmakten beställde av yrkeshögskolan Sydväst år 2003 är inriktad på markföroreningar. Eventuella miljöproblem av sådan art torde till största delen vara ett arv från gruvverksamheten och i dethär skedet finns inte kännedom om vilka saneringsåtgärder försvarsmakten avser att vidta eller enligt vilken tidtabell de utförs. Som komplement till Sydvästs kartering har i denna plan kartlagts en del av de miljöproblem som direkt orsakats av försvarsmaktens verksamhet. Försvarets miljöarv har grupperats i tre kategorier;

- A. Arv som orsakar akut fara för besökare och/eller natur.
- B. Arv som orsakar olägenhet och/eller förfular.
- C. Övriga arv.

4.2 Tidtabell för sanering

De arv som kan hänföras till kategori A måste åtgärdas innan turister får besöka öns östra halva. Kategori B åtgärdas före den första högsäsongen i juli 2005. Arv i kategori C kan åtgärdas efter behov. Om försvarsmakten kan fullfölja sina intentioner ifråga om att inte överlåta miljöproblem åt Forststyrelsen så sköter den om saneringen, men i annat fall måste åtminstone arven i kategori A åtgärdas av Forststyrelsen före våren 2005.

4.3 Saneringsbehov

A1. Höghuset.

Inne i höghuset finns rikligt med taggtråd. Taggtråden avlägsnas.

Bärande väggar har skadats och hål har gjorts i golven.

Tillträde till huset försvåras med tex. skivor för första våningens dörrar och fönster och ett staket mellan vägen och huset.

A2. Matsalens närområde.

Invid husgruppen finns ett flertal lösa och fasta taggtrådskonstruktioner.

Taggtråden avlägsnas.

A3. Lidret väster om maskinhallen

Invid lidret finns taggtrådshärvor. Taggtråden avlägsnas.

A4. Lidret väster om maskinhallen.

I södra delen finns tunnor märkta med "puolustusministeriö". Tunnornas eventuella innehåll är okänt.

Tunnorna avlägsnas och marken saneras vid behov.

B1. Höghuset.

Bråte såsom sandsäckar och barrikader av lösrivna husdelar.
Bråte och barrikader avlägsnas.

B2. Lidret vid tullkajen.

I lidret finns bråte och försvarsmateriel.
Lidrets norra del töms medan veden kan lämnas kvar i södra delen.

B3. Invid tullkajens lider.

Bakom lidret finns en avstjälningsplats som åtminstone delvis innehåller försvarsmaktens sopor.
Avstjälningsplatsen saneras.

B4. Lidret väster om maskinhallen.

Inne i lidrets norra del finns måltavlor och annat försvarsmateriel
Lidret töms.

B5. Tunnel vid sligplan.

Bråte såsom flottans ur bruk tagna bänkar.
Skräpet städas bort.

B6. Torrklosetter av trä & glasfiber.

Toaletternas placering och skick gör att de inte är användbara för civila besökare.
Toaletterna avlägsnas

C1. Kontorsbyggnaden.

Diverse skräp såsom tomflaskor och söndriga möbler – *skräp avlägsnas*.
Företagare har anmält intresse för att överta eller lösa in användbart materiel såsom sängar, bord och stolar – *hela möbler överläts åt företagare mot formell ersättning eller gratis*.

C2. Skjutbana på grusplanen.

Banans träkonstruktioner avlägsnas eller flyttas till den nya skytteplatsen.

C3. Pjäsställningar.

På sydöstra bergen utfyllda grusplataer – *behöver inte åtgärdas*.

C4. Aktiv försvarsmateriel.

Diverse installationer kan försvåra olika arbetsprojekt – *Forststyrelsepersonal som avgivit lämpligt tystnadslöfte bör få tillgång till behövlig information*.

5. RISKER FÖR BESÖKARE

5.1 Hamnområde

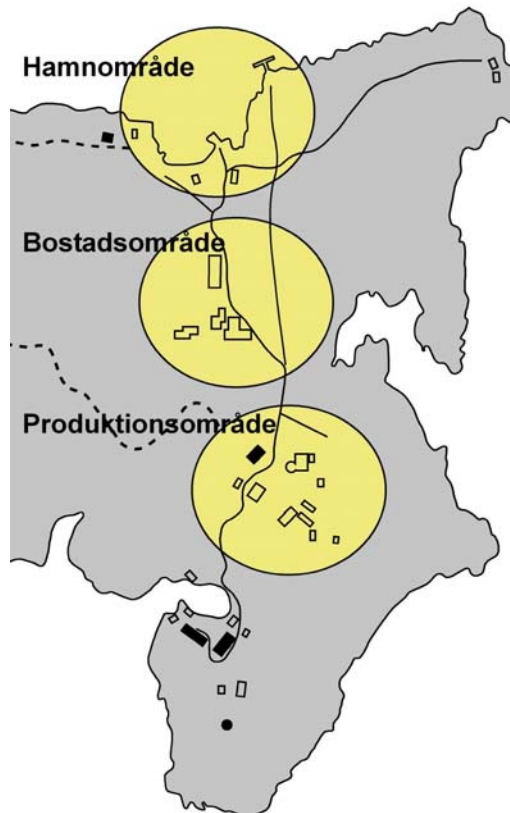
Hamnområdet kan riskmässigt delas in i fyra delar; vattenområdet, tullkajen, malmkajen och övriga strandområden.

Vattenområdet mellan tullkajen och betongkajen på nationalparkssidan är så grunt att besökarnas båtar kan skadas pga. grundstötning. Under de senaste åren har såväl tillbud som grundstötningar inträffat. På botten mellan malmkajen och betongkajen på nationalparkssidan finns dessutom en stor mängd vrakrester och skräp som båtankare kan fastna i. Från botten uppstående delar utgör även en risk badare, speciellt om någon dyker ner i vattnet. Ökande båttrafik är en risk för personer som simmar i närheten av förtöjningsplatser.

Vid tullkajens norra ända är det grunt men i övrigt är kajen trygg för tom. större båtar. Elskåpet vid tullkajens landfäste är av så låg och oskyddad konstruktion att det finns risk för att nyfikna barn eller ovarsamma vuxna kan få elstötar.

Malmkajen är farlig på grund av sitt fallfärdiga skick och sin konstruktion. Fästen för bärande kajdelar har givit vika och det är oklart hur många besökare som samtidigt kan vistas på landgångarna innan de rasar. Kajens konstruktion är inte barnvänlig och fallhöjden är hög. Tunneln från sligplanen till malmkajen är i sin nuvarande utformning lockande för äventyrslystna barn (*och vuxna*) men skräp och utstående delar i kombination med mörker gör tunneln till ett faromoment.

Vid strandområdet finns risk för att någon skadar sig på vassa glas- eller metallbitar och vid stranden finns åtminstone en brunn vars lock måste förbättras.

Karta 2, riskområden

5.2 Bostadsområde

Förutom taggtråden som finns såväl i som omkring husen är husens skick en stor skaderisk för besökare. Såväl nedrasande husdelar som ruttna och söndriga golv utgör tydliga akuta risker för skador, men en mera oklar risk är det eventuella asbesthaltiga damm som kan finnas i och nära husen. I skogen öster om höghuset finns ett gammalt dagbrott som är så oskyddat att besökare kan falla ner i det och skada sig.

5.3 Produktionsområde

Vid anrikningsverket med tillhörande silo är fallrisken den största risken för besökare. Nivåskillnaderna är stora och överlag saknas säkra skyddsräcken. På endel platser finns hål i golven och i anrikningshallen finns ställvis trägolv med undermålig hållfasthet.

Området runt maskinhallen är relativt tryggt för besökare, men diverse brunnar och underjordiska konstruktioner kan utgöra en risk om locken till dessa inte är i skick.

Området vid hisstornet och generatorhallen är också relativt tryggt för besökare, men ett par byggnader är i så dåligt skick att de kan utgöra en risk för besökare som tar sig in i dem. I generatorhallen utgör golvets försänkningar en stor fallrisk för personer som rör sig i hallen.

5.4 Skyddade områden

På de skyddade områdena finns flere farliga platser. Inom den östra naturskydds delen finns dåligt skyddade dagbrott och husruiner medan det på det skyddade området i söder finns fallfärdiga byggnader. Nivåskillnader och mörker inne i den södra skyddade delens försvars konstruktioner kan utgöra en risk för personer som utforskar dem.

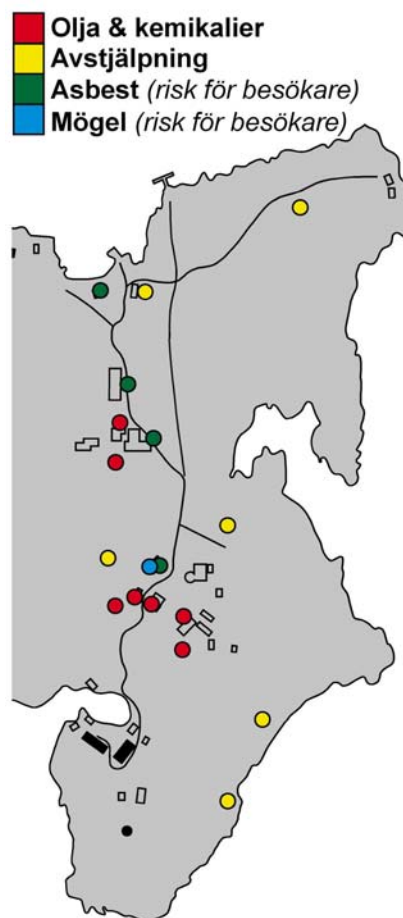
6. SKÖTSELÅTGÄRDER

6.1 Sanering av miljöproblem

I den av försvarsmakten beställda utredningen av markföroreningar föreslås kompletterande markanalyser. På karta 3 har de i utredningen föreslagna områdena märkts ut och kompletterats med ytterligare några riskområden som bör undersökas noggrannare innan eventuella saneringsåtgärder kan fastställas.

Ifråga om olje- och kemikalieföroreningar tas markprover, och eventuell sanering utförs enligt råd och direktiv från Nylands miljöcentral. Avstjälpningsplatserna saneras om de innehåller miljöfarliga ämnen eller förfular miljön, i annat fall kan de lämnas orörda.

Asbestkartering utförs innan byggnader renoveras (tex. *bastu och kontorsbyggnad*). Vägområdet närmast höghuset och matsalen / köket granskas för att säkerställa att inget asbestdamm yr omkring när vägen används. I övrigt utförs asbestkartering enligt behov (tex. *före rivning av byggnader*). Asbest i byggnader saneras enligt gällande direktiv och om vägen vid höghuset och köket är kontaminerad med asbestdamm förses den lämpligen med ett extra lager rent grus. Om det på Jussarö finns stora mängder asbesthaltiga material (tex. *de skivor som endel tak och ytter-*

Karta 3, miljöproblem

väggar är beklädda med) bör möjligheten att få gräva ner och slutförvara asbesthaltiga material på Jussarö utredas. Asbestdamm är hälsovådligt vid inandning, men i övrigt är asbesten en naturprodukt som inte förorsakar miljöproblem. En slutförvaring av asbesthaltiga byggnadsmaterial på Jussarö minskar riskerna för att sprida asbestdamm i samband med transporter och omlastningar.

Innan kontorsbyggnaden tas i användning för övernattningar bör eventuella mögelproblem utredas.

6.2 Sanering av farliga områden

På längre sikt kan byggnader och konstruktioner saneras eller rivas enligt åtgärdsförslag i bilaga 1. De sammanlagda kostnaderna och tidsåtgången för att förverkliga alla åtgärder i bilaga 1 är så stora att det inte är realistiskt att utföra samtliga åtgärder innan Jussarös östra del öppnas för allmänheten. Nedannämnda saneringsåtgärder är en sammanställning av de åtgärder som borde utföras innan öns östra halva kan öppnas för allmänheten.

Hamnens vattenområde;

- Det grunda området mellan tullkajen och betongkajen på nationalparkssidan märks ut med en rad små bojar som fästs i ett rep som förankras med vikter i vardera ändan.
- Vid alla tre kajer och eventuella nya bryggor sätts badförbudsmärken upp medan det vid bastustranden sätts upp ett badplatsmärke.
- Bottenområdet söder om den i punkt A nämnda bojlinjen bör granskas och städas av dykare innan badplatsmärket i punkt B sätts upp.
- För att göra strandområdet framför bastun behagligare och säkrare kan det täckas med finare fyllnadsmaterial som inte innehåller vasst skräp.
- Lämpliga ankringsområden granskas av dykare och om det på botten finns föremål som ankare lätt kan fastna i så flyttas föremålen eller så placeras förtöjningsbojar ut. Lämpliga förtöjningsplatser märks ut med P-märken som vid behov kan kompletteras med en tillägsskylt som anger förtöjningsområdets utsträckning.

Karta 4, hamnens vattenområde

Hamnens landområde;

- Skräp städas bort från hamnområdet och brunnsöppningar förses med hållbara lock.
- Tullkajens räcke kompletteras på norra och nordvästra sidan, befintliga skyltar flyttas till en gemensam ställning vid nordöstra brygghörnet och kompletteras med en skylt som anger vattendjupet vid kajen.

- C. Vid malmkajens landfäste placeras varningsskyltar och en symbolisk bom. Enligt behov och finansieringsmöjligheter kan kajen utvecklas enligt bilaga 1.
- D. Tunneln mellan sligplan och malmkajen förseglas eller städas upp och förses med belysning av "trapphusmodell". Lysande tryckknappsbrytare fästs på väggen med ca. 10 meters mellanrum.
- E. Elskåpet vid tullkajen förses med låsbar lucka.

Bostadsområdet;

- A. Taggråden i och omkring husen avlägsnas.
- B. Husens dörr- och fönsteröppningar förseglas med skivor, bräder eller galler.
- C. Ett flyttbart modulstaket placeras mellan vägen och husen på ett sådant avstånd från husen att nedfallande husdelar inte kan skada besökare som rör sig längs staketet.
- D. Om vägytan innehåller asbestdamm täcks den med ett extra lager rent grus.
- E. Områdets dagbrott ingärdas och brunnsöppningar förses med hållbara lock.

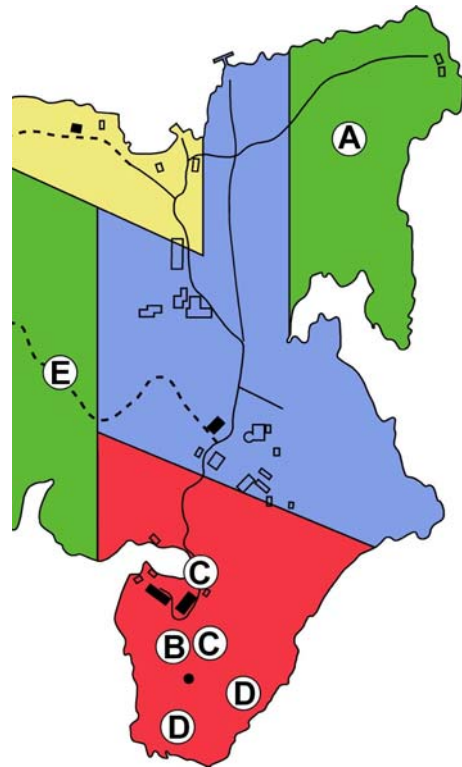
Karta 5, hamnens landområde

Produktionsområdet;

- A. Anrikningsverkets trägolv kapas sönder och källarvåningen fylls med grus.
- B. Fram tills det att anrikningsverkets silo renoverats för utsiktsbruk måste möjligheterna att ta sig upp i tornet begränsas med galler och låsbar port.
- C. Locken till brunnar och underjordiska konstruktioner förstärks enligt behov.
- D. Dörr- och fönsteröppningar i husen vid hisstornet förseglas med bräder, skivor eller galler. Kanalen invid generatorhallen täcks med betongblock eller fylls med grus.
- E. Branten vid hisstornet avgränsas med staket.

Skyddade områden;

- A. Dagbrotten på den östra naturskyddsdelen avgränsas med staket.
- B. En fallfärdig lada på den södra skyddade delen rivs.
- C. Tillträde till fallfärdiga byggnader på den södra skyddade delen förhindras medelst låsta dörrar och tillbommade öppningar.
- D. Tillträde till försvarskonstruktioner på den södra skyddade delen förhindras medelst låsta dörrar och tillbommade öppningar. Om någon konstruktion görs tillgänglig tex. för guidade grupper måste den förses med lämplig belysning.
- E. På den västra naturskyddsdelen dras den nya delen av naturstigen så att den inte passerar nära farliga konstruktioner eller invid bergsbranter.

Karta 6, skyddade områden

6.3 Skyltning och information

Forststyrelsens information till besökare sker främst medelst utställningar, skyltning och broschyrer. Forststyrelsen har tidvis haft en egen guide stationerad på Jussarö, men efter att turisminriktad företagsverksamhet inleds på ön borde tex. guidning av grupper vara en avgiftsbelagd service som levereras av lämpliga företagare. Inom ramen för Forststyrelsens etablerade standarder skall öns skyltning följa en enhetlig linje ifråga om illustrationer, färgsättning och layout.

Informationsskyltar

Vid de bryggor där besökare tar iland placeras informationsskyltar i storlek A1 med en kort beskrivning av Ekenäs nationalpark och Jussarö, kompletterat med en karta över Jussarö samt förhållningsregler för ön. En skylt kan även placeras vid den Sjöblomska stugan på södra delen av ön. Skyltarnas språk skall vara svenska, finska och engelska. Skyltarnas dominerande färg är grönt.

Varningsskyltar

Vid farliga områden och objekt såsom förfallna hus och dagbrott placeras varningsskyltar för fall- och rasrisk. Skyltarna förses med en lämplig symbolisk bild och varningstext på svenska, finska och engelska. Lämplig dominerande färg är rött.

Förbudsskyltar

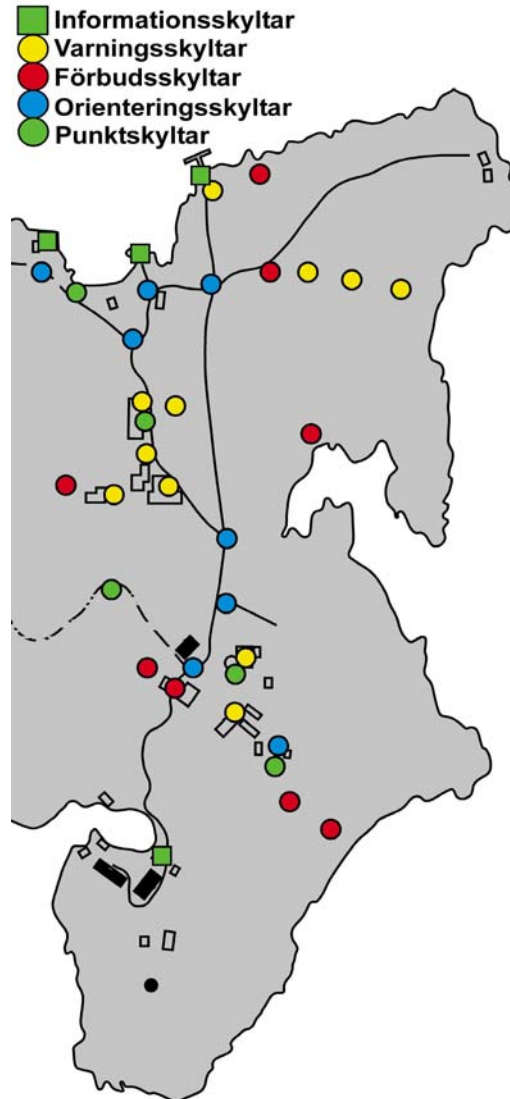
Vid vägar och stigar som leder till skyddade områden placeras "tillträde förbjudet" -skyltar med en lämplig symbolisk bild samt text på svenska, finska och engelska. Skyltarna kan vid behov kompletteras med bommar, grindar eller staket. Lämpligt färgtema är gult.

Orienteringsskyltar

Orienteringsskyltar används som komplement till bryggornas informationsskyltar. Med hjälp av orienteringsskyltar skall besökare smidigt hitta fram till önskad plats. Skyltarna utgörs endast av symboler och pilar. Färgtema för skyltarna är blått.

Punktskyltar

Punktskyltar används som komplement till naturstigens skyltning. Ett intressant objekt som inte är beläget längs naturstigen kan förses med en punktskylt som ger besökare närmare information om objektet. Exempel på sådana objekt är malmkajen, anrikningsverket, hisstornet samt intressanta naturobjekt. Skyltarna förses med någon lämplig illustration eller fotografi som tex. visar hur en konstruktion såg ut när den var i användning, kompletterat med en textdel på svenska, finska och engelska. Färgtemat är samma som för informationsskyltar (*grönt*).

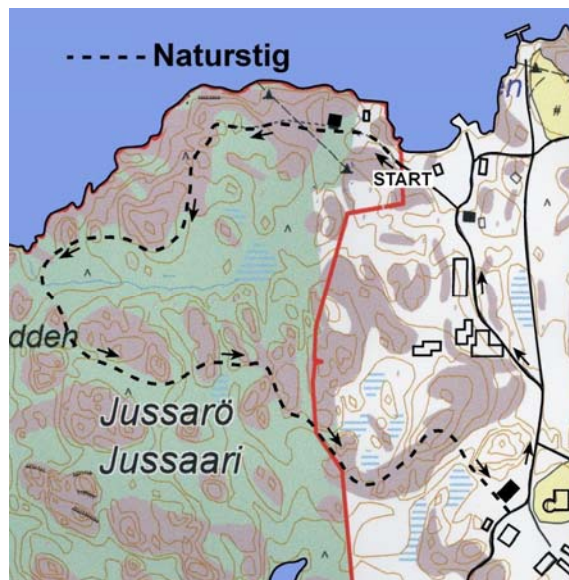

Karta 7, skyltning

6.4 Natur- och kulturstig

Den nuvarande naturstigen sträckning ändras och stigen förses med informationsmaterial. Parkens ordningsstadga justeras så att landstigningsförbudet på den nuvarande nationalparksdelen av Jussarö ändras till att besökare på egen hand får röra sig längs naturstigen och innanför det med staket avgränsade kulturlandskapet invid Kullakojan.

Liksom den nuvarande stigen skulle även den förnyade natur- och kulturstigen sträckas motsols, men med början vid nationalparkens nuvarande gräns istället för vid Kullakojan. Den nuvarande stigens sträckning ändras så att den i sitt nuvarande sydöstligaste läge fortsätter österut istället för att svänga upp mot Kullakojan. Stigen ansluts till grusplanen vid kontorsbyggnaden efter att först ha passerat över Lotsstuberget. Vid grusplanen svänger naturstigen norrut längs vägen till tullkajen, men med hjälp av skyltning ges besökare möjlighet att välja om de först vill göra avstickare till närliggande utsikts-, informations- och servicepunkter.

Karta 8, naturstigssträckning

Sådana punkter kan vara tex. utsiktsplats invid hisstornet, utsiktsplats i anrikningsverkets silo, utställning i anrikningsverket eller någon servicepunkt som upprätthålls av företagare.

Längs naturstigen får besökare ta del av sevärdheter och information som representerar såväl särdrag i öns natur som öns rika kulturhistoria. Ifråga om kulturhistoria borde åtminstone följande skeden behandlas;

- Öns funktion som bas för fiskare & jägare (*fortida användning*).
- Öns bofasta befolkning under olika tider (*hur många har bott på ön och när*).
- Utkomstmöjligheter för öns befolkning (*fiske, jakt, lotsning, fyrvaktare mm.*).
- Öns betydelse för sjöfarten (*paradox med skyddad hamn / farliga farvatten*).
- Den lokala sjöbevakningens historia (*tillkomst, funktion, flyttningar och historier*).

Detaljplaneringen av stigens naturinformation kan göras först när naturen på öns östra del har inventerats, men preliminärt borde åtminstone följande objekt ingå;

- Öns geologiska och topografiska särdrag (*malmådror, berg & dälder*).
- Ingrepp i öns natur (*skogsskydd, betesdrift, vedinsamling, fladautfyllnad mm.*).
- Kulturväxter (*Kullakojan äng*).
- Sällsynta eller säregna arter (*allmän information utan exakt platsangivelse*).
- Öns däggdjursstam (*tex. stationära vitsvanshjortar*).

Vid stigdragningen skall om möjligt färdiga stigar utnyttjas och områden som är känsliga för slitage undvikas. Om inga naturliga och lämpliga sträckningar finns så kan konstruktioner såsom spångar, trappor och skyddsräcken byggas, men dylika konstruktioner bör om möjligt undvikas. Vid de platser där stigen korsar staketet runt Kullakojan besöksområde byggs trappor över staketet. Skyltningen längs naturstigen konstrueras så att informationsmaterial lätt kan bytas ut ifall det skadas eller behöver uppdateras. I terrängen märks stigen ut med färgfläckar på träd, men om inga lämpliga träd finns tillgängliga görs färgmärkning på stolpar som slås ner i marken eller fästs fast i berg.

6.5 Vård av kulturlandskap

Kulturlandskapet invid Kullakojan sköts tillvidare enligt den specialplan som Timo Tanninen uppgjorde 1993. Efter att naturinventeringen av öns östra del är slutförd kan specialplanen vid behov revideras. Revideringen kan ske som en integrerad del i en långsiktig skötsel- och användningsplan för hela Jussarö, men om det i samband med naturinventeringen framkommer brådskande åtgärdsbehov kan en separat skötselplan uppgöras. I samband med revideringen är det lämpligt att utvidga kulturlandskapsvården till hela det område som är betecknat som kulturlandskap på karta 1.

Under de närmaste åren kan områdena utmärkta med bokstäverna A och B på nedanstående karta varsamt snyggas upp genom gallring och slåtter. Större ingrepp undviks och gallringar skall i första hand inriktas på unga barrträd medan såväl äldre barrträd som lövträd lämnas orörda. Presumptiva företagare har framfört önskemål om att anlägga gräsmattor och planteringar invid tullkajens bastu och vedlider. Inom det med bokstaven B utmärkta området är sådana åtgärder rimliga för besökarnas trivsel och företagarens verksamhet, men följande två faktorer måste beaktas;

1. Gräsmattor kan anläggas på grusområden, men innan befintliga bevuxna områden börjar skötas som gräsmattor måste det genom inventeringar säkerställas att inga värdefulla arter tar skada.
2. Införsel av jord, växter och frön borde undvikas eller noga övervägas av experter så det inte uppstår en onaturlig förändring av Jussarös befintliga artsammansättning.

Karta 9, kulturlandskap

Området utmärkt med bokstaven C på ovanstående karta är ett kulturpåverkat område som fungerade som boendecentrum under 1800-talets gruvdrift med straffångar. Området är lämpligt för en kulturhistorisk restaurering med tyngdpunkt på 1800-talets gruvdrift. En sådan restaurering fordrar ett omfattande utredningsarbete och samarbete med tex. museiverket. Fram till det att ett sådant projekt eventuellt inleds vårdas området genom att träd och sly som kan förstöra gamla husgrunder och konstruktioner avlägsnas.

Så länge inte några sällsynta eller annars värdefulla arter hotas kan den sevärdhetsdel som är utmärkt på karta 1 skötas som ett kulturlandskap. I praktiken är det närmast fråga om slyröjningar och gallringar runt byggnader och längs de stråk där besökare rör sig. Den skyddade del som är utmärkt på karta 1 lämnas möjligast orörd, men sjöbevakningen bör få fria händer att vårda närområdet runt stationen på det sätt som befinns bäst för trivsel och verksamhet.

6.6 Byggnadsprojekt

Förutom konstruktioner nämnda i punkterna 6.2, 6.3 och 6.4 måste Forststyrelsen färdigställa följande konstruktioner under år 2004;

- A. Konstruktioner som ger besökare passage till betesområde utan att fåren rymmer. (färdigställs maj 2004). Konstruktionen vid betesområdets södra del (A1) flyttas till betesområdets östra del (A2) innan den omlagda naturstigen tas i bruk våren 2005.
- B. Kompletterande fårstaket vid nationalparksbryggan och Kullakojan (färdigställs maj 2004).
- C. Regn- och vindskydd för får (färdigställs maj 2004).
- D. Torrklosett för besökare (färdigställs sommaren 2004).
- E. För sjöbevakarnas tullverksamhet iordningställs en lämplig plats för nuvarande tullkiosk eller så uppförs en ny byggnad i lämplig stil (färdigställs under år 2004).
- F. Genom utfyllnad med grövre grus iordningställs en ny helikopterlandningsplats på planen sydost om hisstornet (färdigställs före utgången av år 2004).

Karta 10, byggnadsprojekt

Byggnadsprojekt som Forststyrelsen kan färdigställa enligt tillgänglig finansiering;

- A. Specialutställningar (museum i Kullakojan & gruvdriftshistoria i anrikningsverket).
- B. Utsiktsplats i anrikningsverkets silo.

Exempel på byggnadsprojekt som en företagare kan iordningställa enligt egna planer och finansieringsmöjligheter;

- A. Gästbryggor och bojar.
- B. Vattenförsörjning och gråvattenfiltrering.
- C. Renovering av bastu.
- D. Bastustranden kan förses med ett lager fiberduk som täcks med lämplig sandstrandssand.
- E. Inredande av serveringslokaliteter.
- F. Inredande av övernattnings- och/eller skolningsutrymmen.

7. FÖRETAGSVERKSAMHET

7.1 Hamnservice

Lokala båtlag och långfärdsbåtlag, men också temagrupper behöver sammantaget minst 20 st. gästbåtplatser under högsäsong. Dessutom måste kajplatser finnas reserverade för taxi- och eventuella turbåtar samt för tullklarering och på ön verksamma företags och organisationers servicetransporter. Befintliga kajer medger i sin nuvarande utformning ingen ökning av öns besökarantal.

Ett lämpligt sätt att organisera bryggplatser är att de nuvarande två mindre kajerna i huvudsak reserveras för tullklarering, servicetransporter samt taxi- och turbåtar. Den stora malmkajen reserveras för större fartyg (> 20 m). Övriga besökare hänvisas till gratis

ankring vid berg eller nya avgiftsbelagda gästbåtsplatser som iståndsätts och upprätthålls av företagare. Lämpligaste alternativet för gästbåtsplatser är en pontonbrygga, men ett förmånligare alternativ är bojar i kombination med bergsringar. Den företagare som etablerar en gästhamn borde själv få bestämma hamnens storlek och servicenivå så länge verksamheten inte hotar Jussarös naturvärden eller kraftigt begränsar besökarnas möjligheter att ta iland och bekanta sig med öns sevärdhetsdel inom ramen för allemansrätten.

Kajen på nationalparkssidan

7.2 Kost och logi

Lokala och långfärdsbåtlag räcker med stor säkerhet till som kundunderlag för café-verksamhet under ett par månader per år, men skall besöksperioden förlängas och logiverksamhet iståndsättas behövs kompletterande besök av grupper. I första hand kan befintliga byggnader nyttjas för kost- och logiverksamhet men i samband med iståndsättandet av dessa kan nya kompletterande konstruktioner såsom till exempel en terrass uppföras. De byggnader som är lämpliga att nyttja är lidret invid tullkajen och kontorsbyggnaden på produktionsområdet. Oberoende av vilka byggnader som nyttjas kommer färsk- och gråvattensystem samt sanitära utrymmen att vara en kostnadskrävande grundinvestering. På grund av knappa inkomster i förhållande till behövliga investeringar borde den eller de företagare som avser att idka kost- och logiverksamhet få möjligast fria möjligheter att organisera verksamheten på ett kostnadseffektivt sätt.

7.3 Programservice

Den programservice som företagare erbjuder besökare på Jussarö måste vara sådan att den inte strider mot Forststyrelsens och nationalparkens verksamhetsprinciper. I praktiken bedöms art och omfattning separat för varje önskad programtjänst. Vissa tjänster kan däremot direkt uteslutas och det gäller tex. nedskräpande verksamhet såsom "paintball" utomhus och aktiviteter som innefattar oljud.

7.4 Övrig företagsverksamhet

Övrig företagsverksamhet är beroende på företagares fantasi och realiseringsmöjligheter, men tex. olika slag av kurs- och uthyrningsverksamhet torde vara realistiskt genomförbara. Övrig företagsverksamhet måste liksom programservicen stå i lämplig relation till Forststyrelsens miljönormer samt nationalparkens och det allmänna naturskyddets principer.

8. UTVECKLINGSMÖJLIGHETER

8.1 Naturvård

Bevarandet av den värdefullaste delen av Jussarös särpräglade natur förutsätter att inga naturvårdsingrepp görs. Cirka en tredjedel av ön utgörs av skog som kan hänföras till kategorin gammelskog och i orört tillstånd kommer den så småningom att uppnå urskogsstatus. Tyngdpunkten för aktiv naturvård finns inom kulturlandskapet på Jussarös norra del medan framtida utvecklingsbehov finns inom det utfyllda fladaområdet på öns sydöstra del.

Kulturlandskapet runt Kullakojan

8.2 Turism

Utvecklingen av öns turism är i första hand ett projekt för den eller de företagare som får utkomst av den. Ön har en mångsidig potential för ett bredbasigt sevärdhetsbud men utvecklingsmöjligheterna begränsas av höga grundinvesteringskostnader.

Natur- & kulturstig under vatten

Utmärkta dykmöjligheter kombinerat med vrak och fin undervattensväxtlighet är lämplig grund för en undervattensnaturstig. Investeringskostnaderna för en sådan stig är låga, men svåra att täcka emedan stigen inte kan vara avgiftsbelagd. En del av kostnaderna kan täckas genom att den som vill dyka längs stigen erbjuds att köpa kompletterande text- & bildmaterial, men detta är en lösning som måste granskas kritiskt emedan materialets framställnings- och hanteringskostnader kan bli för stora. Indirekt kan kostnader täckas genom ökade serviceintäkter när området blir attraktivare för dykintresserade personer och sammanslutningar. Stigen kan tex. i kombination med dykinriktad service motivera dykkursarrangörer att förlägga utbildning till Jussarö. Beroende på stigens sak-innehåll kan det vara motiverat att Forststyrelsen deltar i stigens grundinvesterings- och underhållskostnader.

Dagbrott

Dagbrotten på Jussarös nordvästra del är en lämplig och spännande grund för att presentera malmbrytning under 1800-talet. Något eller några av dagbrotten (*förutom det som är närmast stranden*) kan tömmas på vatten och därefter hållas torra med hjälp av ett automatpumpsystem. Om investeringskostnaderna skall hållas låga räcker det med att man därefter på schaktbotten installerar belysning med tidsrelä för att besökare skall få en uppfattning om schaktens djup. Organiserade, avgiftsbelagda besök ner i schakten medelst hiss eller trappa är ett alternativ som någon företagare lämpligen

kan ta ställning till. Besök i det 22 meter djupa och timglasformade schaktet närmast stranden är lämpligt för dykintresserade emedan schaktets vattenyta är i höjd med markytan och närheten till stranden gör att utrustning och dykare kan transporteras till platsen med båt.

Forststyrelsen och kulturhistoriskt inriktade samarbetspartners kan i framtiden överväga att restaurera och återuppbygga delar av de konstruktioner (*tex. hisssystem*) som funnits vid nordvästra gruvområdet. I samband med ett sådant projekt kan gruvsamhällets kulturlandskap restaureras. Åtgärder vid dagbrotten måste kombineras med lämpligt informationsmaterial åt besökare samt kartläggning och åtgärdande av eventuella risker som besökare kan utsättas för.

Gruvgångar

Möjligheten att låta besökare komma ner i gruvan från 1900-talets malmbrytningsperiod är intressant men kostnadskrävande. Besökare skulle säkert få en spännande och minnesvärd upplevelse när de från Jussarö via gruvgångar kan komma upp på en annan ö (*Stenlandet*). Nackdelen är att om ett sådant projekts alla kostnader för grundinvestering och underhåll skall täckas via inträdesavgifter är det troligt att biljettpriset blir så högt att besökarna tappar intresset. Underhållskostnader för dränering, ventilation och säkerhet kan antagligen täckas med en rimlig inträdesavgift men kompletterande stöd behövs för att täcka planerings- och investeringskostnader.

Stenlandet

8.3 Bas vid nödsituationer

Jussarös storlek och skyddade hamnmöjligheter i förhållande till läget vid yttersta havsbandet ger ön utmärkta möjligheter för att fungera som servicebas vid nödsituationer. Den på ön verksamma sjöbevakningsstationen i kombination med öns befintliga kommunikations- och övervakningsinstallationer ger en bra grund att bygga vidare på. En del kostnadskrävande investeringar är redan gjorda när det på ön finns tillgång till såväl sötvatten som väldimensionerad strömförsörjning. En del av öns befintliga hallbyggnader kan med relativt små investeringar nyttjas som *tex.* lagerutrymmen oljesaneringsutrustning.

Ett första skede är att bifalla den lokala frivilliga sjöräddningens önskemål om att få nyttja Jussarö som bas vid patrulleringar. Tillgång till bryggplats och elström kan erbjudas utan investeringskostnader och därefter kan servicen enligt behov och möjligheter utvidgas med *tex.* lager-, tvätt- och övernattningsmöjligheter. En del av det första skedet är också det i punkt 6.6 nämnda iordningställandet och upprätthållandet en ny helikopterlandningsplats på fältet sydost om hisstornet.

Framtida utveckling förutsätter att ansvariga myndigheter tillsammans utreder om Jussarö är lämpligt som bas- och lagerplats vid nödsituationer och om så är fallet måste det uppgöras en strategi för Jussarös roll och utrustningsnivå vid olika nödsituationer där fara för liv och/eller miljö föreligger.

8.4 Fortsatt planering

Möten som ordnats i samband med försvarsmaktens miljöutredning har visat att ett flertal intressegrupper är villiga att delta i en långsiktig planering av Jussarös framtid och den verksamhet som kan etableras på ön. En bredbasig planeringsgrupp är av positiv betydelse för en mångsidig utveckling av Jussarö och kan se till att ön uppnår den regionala betydelse för framförallt turism som den har potential för. Gruppen ges möjlighet att planera Jussarös användning så att verksamheten på ön kan stöda skärgårdsnäringsar och turism i närliggande skärgårdsområden. Arbetsgruppen borde åtminstone ha representanter från turismsektorn, museisektorn, kommunen, Forststyrelsen, organisationer för fritidsaktiviteter, företagare inom skärgårdsnäringsar samt utvecklingsorganisationer. Förutom ordinarie representanter kan efter behov även andra intressegrupper och experter konsulteras. Som stöd för sitt arbete behöver arbetsgruppen undersökningar som är såväl tekniskt som natur- och marknadsinriktade. Dylka undersökningar och kartläggningar kan lämpligen utföras enligt samma modell som Försvarsmakten tillämpade vid markföroreningsutredningen.

Aktiveringen av Jussarö som ett skärgårdscentrum är kostnadskrävande och därför är kartläggning av tillgängliga finansieringskällor en väsentlig del av fortsatt planering. En bredbasig planeringsgrupp måste utreda rimliga finansieringsmöjligheter parallellt med planeringen och på så sätt bygga upp ett utvecklingsschema där olika alternativa utvecklingsvägar kan väljas beroende på tillgängliga resurser.

BYGGNADER- OCH KONSTRUKTIONER (*karta se bilaga 2*)**1. Malmkajen**

<i>Problem</i>	Fästet för kajens stora landgång är söndrigt vid landgångens nordvästra hörn och landgångens västra bärande balk är tillfälligt förstärkt med stålvaror som inte har så lång hållbarhetstid kvar. De två mindre landgångarna är skadade och kan ge vika vid större belastning.
<i>Fördelar</i>	Kajen kan nyttjas av stora besökande fartyg.
<i>Målsättning</i>	Kajen bibehålls för större besökande fartyg men kostnaderna hålls på en miniminivå.
<i>Åtgärder</i>	Landgången förses med en varningsskylt för högt fall och viktbegränsning samt en formell bom. Om kajen enbart skall nyttjas av gästfartyg avlägsnas de två mindre landgångarna och ersätts istället av träbroar med räck. Samtidigt förses betongfundamenten med räck på 3 sidor (<i>ej mot norr</i>). Stora landgången förstärks så att den klarar sin egen vikt plus 3 tons belastning. Om kajen skall användas för tyngre gods måste landgångarna repareras så att de tål behövlig belastning.
<i>Material</i>	Lätta landgångar; stolpskor samt material enligt Forststyrelsens ritning 19.1 (<i>polkusilta, Itä-Suomi</i>). Skyddsräcken; galvaniserade stolpar, kamstål, nät, ståltråd.
<i>Arbetsinsats</i>	Cirka 8 arbetsdagar för 2 personer (<i>inklusive planerings- och transporttid</i>).
<i>Kostnader</i>	Material _____ € arbete _____ € transporter _____ €
<i>Tidtabell</i>	Varningsskyltar och bom vid landfästet bör färdigställas år 2004. Landgångar och skyddsräcken åtgärdas före högsäsongen 2005.

2. Tullkajen

<i>Problem</i>	Kajens användning är så oorganiserad att det finns risk för att olika användare försvårar varandras verksamhet. Tekniskt sett är kajen nyrenoverad och konstruktionen klarar sig flere år utan åtgärder.
<i>Fördelar</i>	Kajen är väl skyddad för vågor och vind samt till sin konstruktion lämplig för såväl mindre fritidsbåtar som större rampförsedda arbetsfartyg. Kajen är för tillfället Jussarös viktigaste förtöjningsplats visavi befintlig verksamhet och saneringsåtgärder.
<i>Målsättning</i>	Kajen bevaras och underhålls så att dess nuvarande skick bibehålls eller förbättras. Kajen reserveras under de första åren för tullklarering samt taxibåts- och servicetrafik.
<i>Åtgärder</i>	Kajens företags- och myndighetsanvändare kontaktas och deras behov av kajplats utreds. Därefter sätts informations-, reserverings- och förbudsskyltar upp för styrning av kajanvändningen.
<i>Material</i>	Trämateriäl, vinkeljärn, skruvar samt tejpade skyltar på faner- eller aluminiumbotten.
<i>Arbetsinsats</i>	Cirka 2 arbetsdagar för 1 person (<i>inklusive planerings- och transporttid</i>).
<i>Kostnader</i>	Material _____ € arbete _____ €
<i>Tidtabell</i>	De första åtgärderna (<i>tex. reserverad plats för förtullning</i>) färdigställs 2004. I övrigt kompletteras och ändras skyltningen efterhand som kajplatsbehoven förändras.

3. Hamnlider

<i>Problem</i>	Lidrets norra del och "bakgård" är fyllda med bråte och skräp. Dörrarna till lidret är i dåligt skick. I lidrets norra och östra del kan växtligheten i kombination med bristande ytbehandling av väggen leda till att väggen förstörs.
<i>Fördelar</i>	Lidrets sockel och filttak är i bra skick liksom de elininstallationer som finns i lidret. Ur såväl utrymmes, strömförsörjnings som lastning och lossnings synvinkel är lidrets läge bra.
<i>Målsättning</i>	Lidret kan i sin helhet bibehållas som material- och vedlider men någon intresserad företagare kan ta norra delen i bruk som matplats. Detta förutsätter <i>tex.</i> att lidret utrustas med golv och de stora fönstren mot norr eventuellt restaureras.
<i>Åtgärder</i>	Försvarmakten ombeds städa bort sina saker och skräp. Dörrarna förbättras och förses med lås. Dykföreningens nuvarande lager flyttas till södra delen så att det kan nås via en separat ytterdörr. Röjnings och målningsåtgärder vidtas för att förhindra att norra och östra väggarna förstörs.
<i>Material</i>	Dörrar; virke, gångjärn, låsreglar, lås. Övrigt; rödmylla, virke.
<i>Arbetsinsats</i>	Städning; med traktorhjälp cirka 2 arbetsdagar för 2 personer. Byggnadsarbeten; minst 5 arbetsdagar för 2 personer (<i>inklusive planerings- och transporttid</i>).
<i>Kostnader</i>	Material _____ € arbete _____ € transporter _____ €
<i>Tidtabell</i>	Städningen utförs våren 2004. Om byggnaden tas i bruk som lager och skyddat verkstadsutrymme kan det betjäna övriga saneringsåtgärder på Jussarö och bör i sådant fall färdigställas våren 2004.

4. Bastubyggnad

<i>Problem</i>	Byggnaden är i måttligt skick. Inget godkänt avloppssystem. Inget sötvatten nära. Stranden olämplig för badare.
<i>Fördelar</i>	Kan efter ytrenovering användas som hyresbastu.
<i>Målsättning</i>	Byggnaden hyrs i första hand ut åt en företagare som övertar ansvaret för att upprätthålla bastuns skick. I annat fall hålls endast vattentaket och ytterväggarna i skick.
<i>Åtgärder</i>	Om byggnaden skall användas som bastu måste rör sättas in i skorstenen alternativt installeras en elbastuugn. En ytrenovering måste utföras såväl invändigt som utvändigt och godkänd grävattenfiltrering installeras i avloppssystemet. Sötvatten kan ordnas via en vattenledning från sjöbevakningsstationen eller Lilla Jussarö.
<i>Material</i>	Beroende av den slutnivå som företagaren eftersträvar. I Forststyrelsens regi målarfärg.
<i>Arbetsinsats</i>	Beroende av den slutnivå som företagaren eftersträvar. I Forststyrelsens regi 4 arbetsdagar för 1 person.
<i>Kostnader</i>	Material _____€ arbete _____€transporter _____€
<i>Skyndsamhet</i>	Om byggnaden hyrs ut uppgörs ett 5 årigt hyreskontrakt våren 2004 i annat fall målas byggnaden i Forststyrelsens regi.

5. Riven lotsbyggnad

<i>Problem</i>	Ostadat och farligt för personer som rör sig i bråtet.
<i>Fördelar</i>	Stenfoten anger var en lotsstuga varit belägen.
<i>Målsättning</i>	Endast stenfoten bevaras.
<i>Åtgärder</i>	Rivningsrester städas bort. Uppbränning av de delar som får brännas medan resten transporteras till sopstation.
<i>Material</i>	Ingen materialåtgång
<i>Arbetsinsats</i>	Med traktorhjälp cirka 1 arbetsdag för 2 personer.
<i>Kostnader</i>	Arbete _____€ transporter _____€
<i>Tidtabell</i>	Åtgärden borde utföras år 2004.

6. Höghus

<i>Problem</i>	Huset har till stora delar förstörts i samband med försvarsmaktens övningar (<i>jmf. med kontorsbyggnadens nuvarande skick</i>). Försvarsmakten har lämnat rikligt med skräp i huset (<i>sandsäckar, taggtråd mm.</i>). Detta i kombination med diverse öppningar och rivningar gör att det är farligt att röra sig i huset. Åtgärder kan försvåras av att husets fasad och tak är beklädda med skivor som eventuellt innehåller asbest.
<i>Fördelar</i>	Huset är ett exotiskt och på lång sikt historiskt intressant minnesmärke över såväl den senaste gruvbrytningsperioden som försvarsmaktens framfart. Nya besökare reagerar ofta starkt när de får syn på huset. Huset är inte farligt för miljön.
<i>Målsättning</i>	Huset tillåts förfalla på naturens villkor.
<i>Åtgärder</i>	Huset avgränsas med staket från de rutter där människor rör sig. I praktiken skulle staketet börja en bit in i skogen ca. 20 m från husets norra gavel och därefter fortsätta längs vägen fram till den bergsbranten söder om matsalen. Staketet förses med en ca 4,5 m bred låst port vid vägen som löper längs höghusets södra gavel. Med ca. 30 meters mellanrum förses staketet med varningsskyltar för rasrisk. Vid husets samtliga ingångar skall dessutom finnas skyltar som förbjuder tillträde. Om möjligt förses första våningens dörr- och fönsteröppningar med fanerskivor som hindrar tillträde.
<i>Material</i>	Färdiga staketmoduler, betongfötter, faner, skruvar och skyltar.
<i>Arbetsinsats</i>	Cirka 8 arbetsdagar för 2 personer (<i>inklusive planerings- och transporttid</i>). Förhandlingar om försvarsmaktens arbetsinsats bör inledas.
<i>Kostnader</i>	Material _____€ arbete _____€transporter _____€
<i>Tidtabell</i>	Åtgärden måste utföras före våren 2005.

7. Radhus

<i>Problem</i>	Förfallen träbyggnad. Taket beklätt med skivor som eventuellt innehåller asbest. Rasrisken är stor.
<i>Fördelar</i>	Ytterväggarna beklädda med brädfordring (<i>ingen asbestrisk</i>). Huset är avsides beläget.
<i>Målsättning</i>	Huset avlägsnas.
<i>Åtgärder</i>	Rivning samt uppbränning av de delar som får brännas medan resten transporteras till sopstation. Asbesthaltiga skivor avlägsnas innan rivningen påbörjas. Fram tills det att huset rivits skall det vid alla ingångar finnas skyltar som varnar för rasrisk och förbjuder tillträde, kombinerat med några bräder som spikas framför ingångarna.
<i>Material</i>	Virke och skyltar.
<i>Arbetsinsats</i>	Med grävmaskins- och lastbilshjälp cirka 3 arbetsdagar för 4 personer.

<i>Kostnader</i>	Arbete _____ € transporter _____ €
<i>Tidtabell</i>	Tillträdet till byggnaderna måste begränsas före våren 2005. Rivningen är inte bråds-kande när tillträdet till byggnaderna begränsas.

8. Husgruppen matsal, norra panncentralen och tillhörande bostadslängor

<i>Problem</i>	Förfallna byggnader. Såväl på tak som ytterväggar finns skivor som troligtvis är asbest-haltiga dessutom innehåller rörisoleringen i pannrummet med största sannolikhet asbest. Eventuella extra saneringskostnader vid demontering av oljetankar. Rasrisken mycket stor såväl i matsalen som i en bostadslänga.
<i>Fördelar</i>	Inga fördelar.
<i>Målsättning</i>	Husen avlägsnas.
<i>Åtgärder</i>	Rivning samt uppbränning av de delar som får brännas medan resten transporteras till sopstation. Asbesthaltiga material avlägsnas innan rivningen påbörjas. Fram tills det att husen rivits skall det vid alla ingångar finnas skyltar som varnar för rasrisk och förbju-der tillträde, kombinerat med några bräder som spikas framför ingångarna.
<i>Material</i>	Virke och skyltar.
<i>Arbetsinsats</i>	Med grävmaskins- och lastbilshjälp cirka 12 arbetsdagar för 4 personer.
<i>Kostnader</i>	Arbete _____ € transporter _____ €
<i>Tidtabell</i>	Tillträdet till byggnaderna måste begränsas före våren 2005. Rivningen är inte bråds-kande när tillträdet till byggnaderna begränsas.

9. Kontorshus

<i>Problem</i>	Forststyrelsen har inget eget användningsbehov för huset. Husets vägg- och takbekläd-nad innehåller eventuellt asbest.
<i>Fördelar</i>	Huset är i nöjaktigt skick. Det har inte underhållits i någon större omfattning men för-svarsmakten har inte förstört det i samband med övningar. Av de hus som Forststyrelsen övertagit är detta mest lämpat för av företagare upprätthållen övernattningsservice.
<i>Målsättning</i>	Forststyrelsen bibehåller husets nuvarande skick under några års tid eller tills någon fö-retagare hyr huset. Om huset nyttjas för någon verksamhet måste det på lång sikt vara självförsörjande såtillvida att inkomster från verksamheten täcker husets säkerhets- , underhålls- och administrationskostnaderna.
<i>Åtgärder</i>	Övernattningar tillåts inte innan hälso- och säkerhetsrisker utretts. Huset granskas re-gelbundet och under de närmaste åren repareras nya skador som märkbart försämrar hu-sets skick (<i>tex. läckande tak eller söndriga fönster</i>). Grundvärme upprätthålls inte. Yt-terdörrens lås byts ut. Hyresavtal där hyresgästen ansvarar för husets skick kan tecknas.
<i>Material</i>	Nytt lås.
<i>Arbetsinsats</i>	Mindre än 1 arbetsdag för 1 person.
<i>Kostnader</i>	Material _____ € arbete _____ €
<i>Tidtabell</i>	Åtgärderna vidtas när försvarsmakten bekräftat att den inte längre använder huset.

10. Trälider väster om maskinhall

<i>Problem</i>	Förfallen byggnad som innehåller försvarsmaktens materiel och tunnor. Tunnornas eventuella innehåll och nedsmutsning av jorden kan vara ett miljöproblem.
<i>Fördelar</i>	Inga fördelar.
<i>Målsättning</i>	Huset avlägsnas.
<i>Åtgärder</i>	Försvarsmakten ombeds att avlägsna sitt materiel och tunnor varefter huset rivs och trä-rester bränns. Marken vid huset bör undersökas och saneras om miljöfarliga ämnen har läckt ut.
<i>Material</i>	Ingen materialåtgång
<i>Arbetsinsats</i>	Med traktorhjälp cirka 1 arbetsdag för 1 person.
<i>Kostnader</i>	Rivning _____ € sanering _____ €
<i>Tidtabell</i>	Åtgärderna bör utföras före våren 2005.

11. Maskinhall

<i>Problem</i>	Byggnaden har diverse stegar och andra konstruktioner som kan vara farliga för barn. Brännolja som använts i byggnadens panncentral kan utgöra en risk för miljön. Isole-ringar i panncentralen innehåller med stor sannolikhet asbest.
<i>Fördelar</i>	Sjöbevakningen kan nyttja hallen för förvaring av diverse skrymmande utrustning så-som fortskaffningsmedel och trailers.
<i>Målsättning</i>	Sjöbevakningen ansvarar för byggnaden och dess skick så länge de önskar använda den.
<i>Åtgärder</i>	Eventuella akuta faror åtgärdas och tillträde förbjudet skyltar sätts upp. Eventuell brännoljednedsmutsning utreds och sanering utförs vid behov.
<i>Material</i>	Ingen känd materialåtgång

<i>Arbetsinsats</i>	Att säkerställa byggnaden tar cirka 1 dag för 1 person, men eventuell sanering är okänd.
<i>Kostnader</i>	Sanering _____€
<i>Tidtabell</i>	Åtgärderna utförs före våren 2005.

12. Anrikningsverk

<i>Problem</i>	Byggnaden har stora nivåskillnader och bristfälliga skyddsräcken. Källaren och ytnivån är ställvis åtskilda av träkonstruktioner i dåligt skick. Byggnadens tak är ställvis kraftigt rostangripet. Ytterväggarna är beklädda med skivor som eventuellt innehåller asbest.
<i>Fördelar</i>	Inga fördelar.
<i>Målsättning</i>	På lång sikt kan byggnaden avlägsnas. På kort sikt måste tillträde till byggnaden begränsas så att besökare inte kan skada sig.
<i>Åtgärder</i>	Varningsskyltar sätts upp. Träggolv avlägsnas och källarvåningen fylls ut med grus. Trappan till silon förses med en dörr och skyddsnet tills silon är säkrad för besökare. I utrymmet närmast trappan till silon kan en utställning om gruvbrytningen byggas upp för de besökare som väntar på tillträde till tornet.
<i>Material</i>	Grus, nät, märlor, trävirke, gängjärn, vinkeljärn, stolpskor samt skruvar och spikar.
<i>Arbetsinsats</i>	Cirka 5 arbetsdagar för 2 personer.
<i>Kostnader</i>	Material _____€ arbete _____€transporter _____€
<i>Tidtabell</i>	Åtgärderna (förutom utställningen) måste utföras 2004.

13. Silo

<i>Problem</i>	Taket är i dåligt skick. Farliga öppningar där besökare kan falla ner. Trappuppgången fyller inte alla säkerhetskrav.
<i>Fördelar</i>	Ypperligt utsiktstorn som med relativt små medel kan bli en av öns huvudattraktioner.
<i>Målsättning</i>	Tornet bevaras som utsiktstorn och åtgärder vidtas så att man från toppen har utsikt runt hela horisonten. På grund av att tornets trappa är smal skulle tornet endast vara öppet för guidegrupper.
<i>Åtgärder</i>	Första åtgärden är att förse anrikningsverkets lilla dörröppning i södra gaveln med en låsbar dörr så att besökare inte kan ta sig upp i tornet innan det fyller alla säkerhetsnormer. Trapporna upp i tornet granskas och åtgärdas ur hållfasthets och säkerhetssynvinkel. Belysning installeras. Golvet uppe i tornet lutningsjusteras och fuktisolerats så att regnvatten leds bort. Farliga öppningar skyddas och därefter byggs en terrassliknande gång runt tornets innervägg. Tornets tak rivs bort och ett stabilt inåtsvängt skyddsgaller monteras runt kanterna.
<i>Material</i>	Betong, armeringsjärn, bitumen, takfilt, galler, metallstolpar, trävirke, belysningsarmatur, elledningar, brytare.
<i>Arbetsinsats</i>	Cirka 25 arbetsdagar för 2 personer
<i>Kostnader</i>	Material _____€ arbete _____€transporter _____€
<i>Tidtabell</i>	Möjligheterna att gå upp i tornet begränsas före våren 2005. Övriga åtgärder utförs innan tornet öppnas för allmänheten.

14. Hisstorn och krossverk

<i>Problem</i>	Allmänhetens möjligheter att nyttja tornet begränsas av diverse tekniska installationer.
<i>Fördelar</i>	Olika myndigheters och företags installationer är koncentrerade till en plats och tornets användare har i praktiken det ekonomiska ansvaret för att tornets skick bibehålls.
<i>Målsättning</i>	Tornet bevaras och används även i fortsättningen som grund för övervaknings- och kommunikationsinstallationer.
<i>Åtgärder</i>	Hyses- och underhållskontrakt görs upp med tornets nuvarande användare.
<i>Material</i>	Ingen akut materialåtgång.
<i>Arbetsinsats</i>	Cirka 1 arbetsdag för 1 person.
<i>Kostnader</i>	Inga direkta kostnader.
<i>Tidtabell</i>	Före våren 2005.

15. Husgruppen med kraftstation, materialhall och gruvstuga.

<i>Problem</i>	Byggnaderna är förfallna. Såväl på tak som ytterväggar finns skivor som troligtvis är asbesthaltiga. Marken under den ur bruk tagna transformatorn invid ställverket är eventuellt förorenad av olja från transformatorn.
<i>Fördelar</i>	Inga fördelar.
<i>Målsättning</i>	Husen avlägsnas.
<i>Åtgärder</i>	Rivning samt uppbränning av de delar som får brännas medan resten transporteras till sopstation. Asbesthaltiga material avlägsnas innan rivningen påbörjas. Fram tills det att

	husen rivits skall det vid alla ingångar finnas skyltar som varnar för rasrisk och förbjuder tillträde, kombinerat med några bräder som spikas framför ingångarna.
<i>Material</i>	Virke och skyltar.
<i>Arbetsinsats</i>	Med grävmaskins- och lastbilshjälp cirka 12 arbetsdagar för 4 personer.
<i>Kostnader</i>	Arbete _____€transporter _____€
<i>Tidtabell</i>	Tillträdet till byggnaderna begränsas före våren 2005. Rivningen är inte brådsakande när tillträdet till byggnaderna begränsats.

16. Sjöblomska stugan

<i>Problem</i>	Stugan mycket förfallen.
<i>Fördelar</i>	Historiskt intressant.
<i>Målsättning</i>	Huset får förfalla i egen takt såvida inte renoveringsbidrag erhålls.
<i>Åtgärder</i>	Skyltar som varnar för rasrisk och förbjuder tillträde sätts upp och kombineras med några bräder som spikas framför ingången.
<i>Material</i>	Virke och skyltar.
<i>Arbetsinsats</i>	Under 1 dag för 1 person.
<i>Kostnader</i>	Arbete _____€material _____€
<i>Tidtabell</i>	Ingen större skyndsamhet emedan besökare inte bereds allmänt tillträde till området.

17. Lotstationsbyggnaden

<i>Problem</i>	Huset är delvis i dåligt skick.
<i>Fördelar</i>	Historiskt intressant. Taket är relativt nyligen förnyat.
<i>Målsättning</i>	Husets livslängd förlängs genom att taket hålls i skick.
<i>Åtgärder</i>	Yttertakets skick granskas vartannat år.
<i>Material</i>	Ingen akut materialåtgång.
<i>Arbetsinsats</i>	Ingen akut arbetsinsats.
<i>Kostnader</i>	Arbete _____€
<i>Tidtabell</i>	Ingen större skyndsamhet.

18. Stenkällaren

<i>Problem</i>	Inga akuta problem
<i>Fördelar</i>	Historiskt intressant. Stabil byggnad.
<i>Målsättning</i>	Huset nuvarande skick bibehålls genom att taket hålls i skick. Huset hyrs lämpligen ut åt den förening som år 2002 inredde källaren till klubbutrymme.
<i>Åtgärder</i>	Hyreskontrakt upprättas.
<i>Material</i>	Ingen akut materialåtgång.
<i>Arbetsinsats</i>	Under 1 dag för 1 person.
<i>Kostnader</i>	Arbete _____€
<i>Tidtabell</i>	Hyresavtal bör upprättas senast våren 2004.

19. Lada på sjöbevakningsstationens område

<i>Problem</i>	Kraftigt förfallen, rasrisk för dem som rör sig längs intilliggande stig.
<i>Fördelar</i>	Inga fördelar.
<i>Målsättning</i>	Byggnaden avlägsnas.
<i>Åtgärder</i>	Rivning eller uppbränning.
<i>Material</i>	Ingen akut materialåtgång.
<i>Arbetsinsats</i>	Med traktorhjälp cirka 1 arbetsdag för 2 personer.
<i>Kostnader</i>	Arbete _____€
<i>Tidtabell</i>	Rivs före utgången av år 2004.

20. Tre stycken sprängämneslager

<i>Problem</i>	Byggnaderna förfaller.
<i>Fördelar</i>	Inga fördelar.
<i>Målsättning</i>	Byggnaderna avlägsnas.
<i>Åtgärder</i>	Skyltar som varnar för rasrisk och förbjuder tillträde sätts upp och kombineras med några bräder som spikas framför ingångarna.
<i>Material</i>	Virke och skyltar.
<i>Arbetsinsats</i>	Under 1 dag för 1 person.
<i>Kostnader</i>	Arbete _____€material _____€
<i>Tidtabell</i>	Skyltarna placeras ut före högsäsongen 2005, ingen större skyndsamhet med rivningen.

21. Bunkrar och pjasställningar

<i>Problem</i>	Inga större problem, eventuellt farliga för barn.
<i>Fördelar</i>	Kan eventuellt nyttjas av företagare som exotisk övernattningsplats.
<i>Målsättning</i>	Tillåts förfalla såvida någon företagare inte tar ansvar för upprätthålla eller förbättra deras skick.
<i>Åtgärder</i>	Varningsskyltar och/eller hyresavtal med företagare.
<i>Material</i>	Skyltar.
<i>Arbetsinsats</i>	Mindre än 1 dag för 1 person.
<i>Kostnader</i>	Arbete _____ € material _____ €
<i>Tidtabell</i>	Förverkligas före våren 2005.

22. Filterstation vid sligplan.

<i>Problem</i>	Förfallen.
<i>Fördelar</i>	Inga fördelar.
<i>Målsättning</i>	Byggnadsresterna avlägsnas.
<i>Åtgärder</i>	Skyltar som varnar för rasrisk och förbjuder tillträde sätts upp.
<i>Material</i>	Skyltar.
<i>Arbetsinsats</i>	Under 1 dag för 1 person.
<i>Kostnader</i>	Arbete _____ € material _____ €
<i>Tidtabell</i>	Skyltarna placeras ut senast våren 2005, ingen större skyndsamhet med rivningen.

23. Brunnar, tunnlar och underjordiska konstruktioner

<i>Problem</i>	Luckor och nedgångar kan vara i dåligt skick eller avlägsnade.
<i>Fördelar</i>	Inga fördelar.
<i>Målsättning</i>	Risken för att besökare skadas minimeras.
<i>Åtgärder</i>	Brunnar och öppningar till tunnlar och underjordiska konstruktioner kartläggs och märks ut såväl på en karta som i terrängen. Farliga lock och öppningar förstärks. Därefter granskas brunnsluckens och nedgångarnas skick inför varje säsong.
<i>Material</i>	Ingen känd materialåtgång.
<i>Arbetsinsats</i>	Cirka 2 dagar för 1 person.
<i>Kostnader</i>	Arbete _____ € materialkostnader okända.
<i>Tidtabell</i>	Före våren 2005.

24. Gamla dagbrott

<i>Problem</i>	Farliga för besökare och djur.
<i>Fördelar</i>	Historiskt värdefulla och intressanta sevärdheter.
<i>Målsättning</i>	Bevaras möjligast synliga.
<i>Åtgärder</i>	Oskyddade gruvschakt gärdas in och förses med informations och varningsskyltar. På längre sikt kan något schakt invid öns naturstig tömmas på vatten och förses med autopump och belysning så att besökare får en uppfattning om schaktens djup. Säkerhetsaspekterna och kostnaderna för att möjliggöra besök på schaktets botten via tex. en spiralstege bör utredas. I samarbete med historisk expertis borde möjligheterna att åter skapa en kopia av det hästdrivna vinschsystem som tidigare använts vid dagbrotten utredas.
<i>Material</i>	Metallstolpar, nät, ståltråd, kamstål, betong, bultar och virke.
<i>Arbetsinsats</i>	Cirka 7 dagar för 2 personer.
<i>Kostnader</i>	Material _____ € arbete _____ € transporter _____ €
<i>Tidtabell</i>	Västra schakten är ingärdade medan de östra schakten borde ingärdas före våren 2005.

25. Sligplan

<i>Problem</i>	Farliga öppningar i marken.
<i>Fördelar</i>	Inga fördelar
<i>Målsättning</i>	Planen får växa igen.
<i>Åtgärder</i>	Öppningarna i planen ingärdas med staket.
<i>Material</i>	Metallstolpar, nät, ståltråd, kamstål, betong, bultar och virke.
<i>Arbetsinsats</i>	Cirka 1 dag för 2 personer.
<i>Kostnader</i>	Material _____ € arbete _____ € transporter _____ €
<i>Skyndsamhet</i>	Före våren 2005.

26. Grus- & avfallsfält mellan Jussarö och Flatlandet

<i>Problem</i>	Sjöbevakningen behöver en del av fältet som helikopterlandningsplats och skytteplats.
<i>Fördelar</i>	Begränsad restaurering är möjlig medelst grusförsäljning.
<i>Målsättning</i>	Om grus inte tas tillvara får planen växa igen (<i>förutom landningsplats och skytteplats</i>).
<i>Åtgärder</i>	Grus flyttas från planens norra del och jämnas ut på planens södra del (<i>för kombinerad landnings- och skytteplats</i>). Den södra skyddade delen av fältet avgränsas med tydliga förbudsskyltar.
<i>Material</i>	Trästolpar och skyltar.
<i>Arbetsinsats</i>	Cirka 2 dagar för 2 personer med traktor och lastbilshjälp.
<i>Kostnader</i>	Material _____ € arbete _____ € transporter _____ €
<i>Skyndsamhet</i>	Före utgången av år 2004.

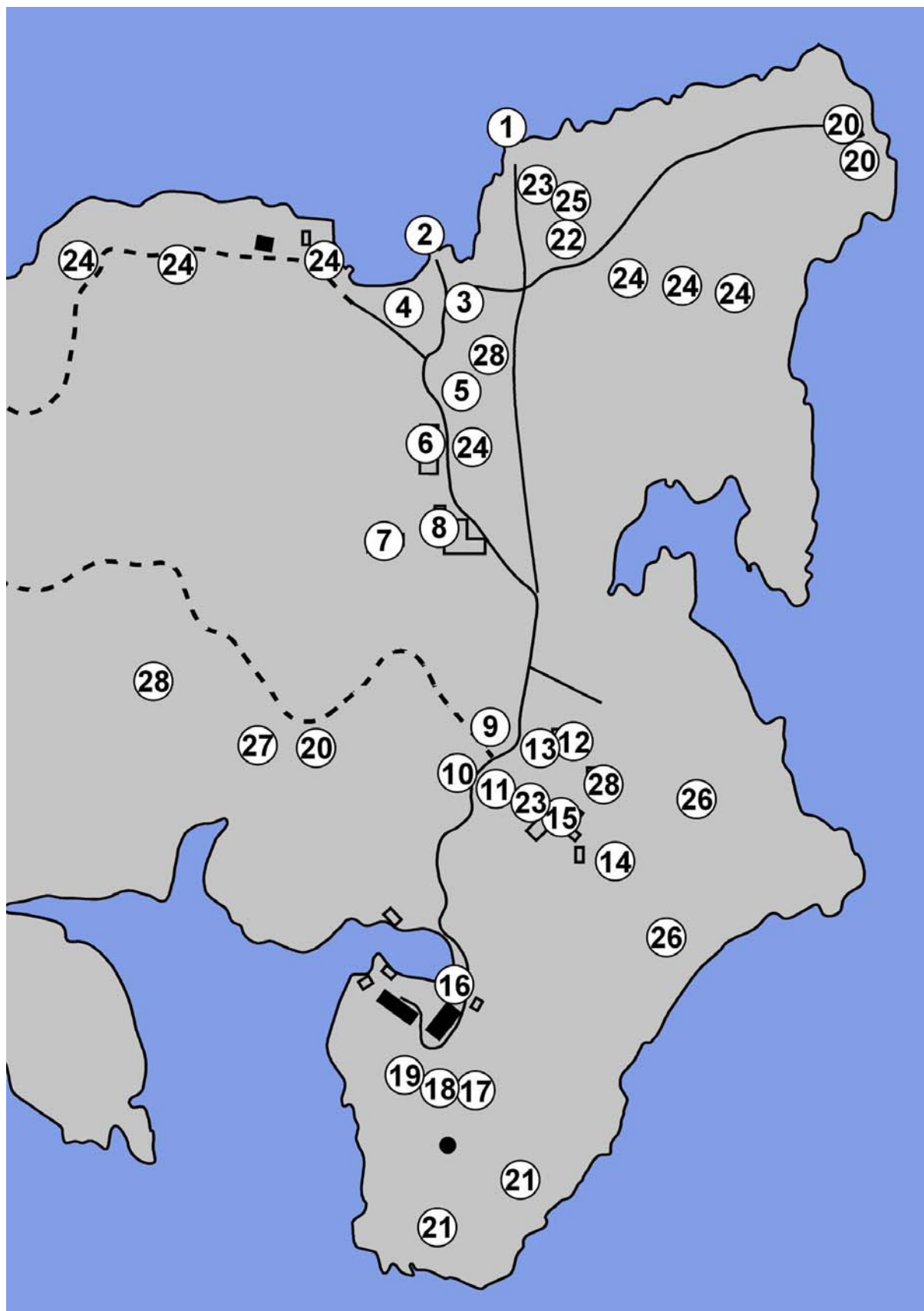
27. Avstjälpningsfält väster om maskinhallen

<i>Problem</i>	Diverse skrot främst bestående av ventilationsrör.
<i>Fördelar</i>	Inga fördelar
<i>Målsättning</i>	Planen städas upp och får därefter växa igen.
<i>Åtgärder</i>	Bortstädning av skrot.
<i>Material</i>	Ingen materialåtgång.
<i>Arbetsinsats</i>	Cirka 1 dag för 2 personer med skogstraktor och lastbilshjälp.
<i>Kostnader</i>	Arbete _____ € transporter _____ €
<i>Skyndsamhet</i>	Före utgången av år 2005.

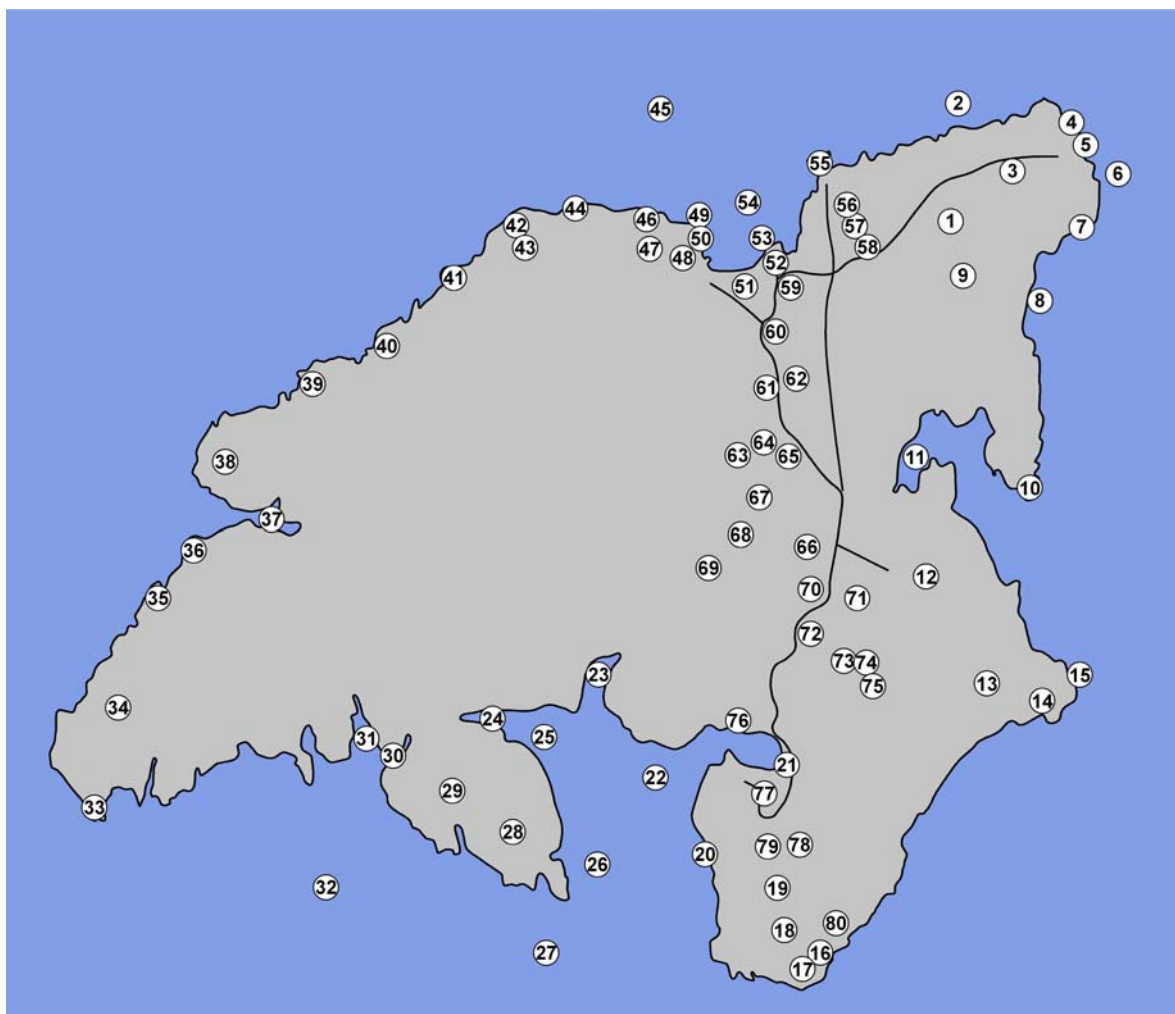
28. Diverse mindre ruiner

<i>Problem</i>	Förfallna.
<i>Fördelar</i>	Inga fördelar.
<i>Målsättning</i>	Byggnadsresterna avlägsnas.
<i>Åtgärder</i>	Skyltar som varnar för rasrisk och förbjuder tillträde sätts upp.
<i>Material</i>	Skyltar.
<i>Arbetsinsats</i>	Cirka 1dag för 1 person.
<i>Kostnader</i>	Arbete _____ € material _____ €
<i>Tidtabell</i>	Skyltarna placeras ut före högsäsongen 2005, ingen större skyndsamhet med rivningen.

KARTA ÖVER KONSTRUKTIONER *(förklaring se bilaga 1)*

KARTA ÖVER NAMN

NUMMERORDNING

Österudden	1	Mörtviken	24
Östersundet	2	Simmangrundet	25
Kyrkogården	3	Kaningrundet	26
Roddgalejan	4	Kaptensallvettargrundet	27
Backasbranten	5	Tjyckelbergsnäset	28
Östersidan	6	Försvunnen gravsättning	29
Spröjtvikén	7	Insjön	30
Spröjtviksgrundet	8	Storvarpet	31
Östergrovorna	9	Orrkobben	32
Kallbrandsudden	10	Sydvästudden	33
Revalshamnen	11	Skallen	34
Prästkrokan	12	Stenarna	35
Flatlandet	13	Rätlängden	36
Flatlandskallan	14	Sköthamnen	37
Mattes klacken	15	Skadaudden	38
Munckens sten	16	Ören	39
Semaförplats	17	Haget	40
Östsöderhuvut	18	Notnäset	41
Fyrfoten	19	Misans branten	42
Ångbåtsbryggan	20	Västergrovorna	43
Sjöblomska stugan	21	Norrsidan	44
Sältingsgrund	22	Graf Nikita (vrak)	45
Mastvarpet	23	Skitklöven	46
		Kullakojan	47

Nyströms hus (<i>rivet</i>)	48	Lotstugorna (<i>rivna</i>)	69
Servicekajen	49	Lundbergs hus (<i>rivet</i>)	60
Gustav Klindts märke	50	Magasinet	79
Bastubyggnad	51	Magasinsudden	52
Magasinsudden	52	Mastvarpet	23
Tullkajen	53	Mattes klacken	15
Västerviken	54	Misans branten	42
Sligkajen (<i>Malmkajen</i>)	55	Munckens sten	16
Sligplan	56	Mörtviken	24
"Glädjespridaren"	57	Norrvidan	44
Filterhusruiner	58	Notnäset	41
Vedlidret	59	Nyströms hus (<i>rivet</i>)	48
Lundbergs hus (<i>rivet</i>)	60	Orrkobben	32
Höghuset	61	Panncentral / kontor	64
Dricksvattensreservoar	62	Prästkrokan	12
Radhuset	63	Pumpstation	76
Panncentral / kontor	64	Radhuset	63
Kök / matsal	65	Revalshamnen	11
Trollberget	66	Roddgalejan	4
Signalstationsplats	67	Rätllängden	36
Lotsstuberget	68	Semaförplats	17
Lotstugorna (<i>rivna</i>)	69	Servicekajen	49
Kontor / johtola	70	Signalstationsplats	67
Anrikningsverket	71	Simmangrundet	25
Verkstad / Maskinhall	72	Sjöbevakningsstation	77
Kraftverk / Generatorhall	73	Sjöblomska stugan	21
Gruvstuga	74	Skadaudden	38
Hisstornet	75	Skallen	34
Pumpstation	76	Skitklöven	46
Sjöbevakningsstation	77	Sköthamnen	37
Fyrvaktarbostaden	78	Sligkajen (<i>Malmkajen</i>)	55
Magasinet	79	Sligplan	56
Försvarsanläggningar	80	Spröjtviden	7
		Spröjtviksgrundet	8
		Stenarna	35
		Storvarpet	31
		Sydvästudden	33
		Sältingsgrund	22
		Tjyckelbergsnäset	28
		Trollberget	66
		Tullkajen	53
		Vedlidret	59
		Verkstad / Maskinhall	72
		Västergruvorna	43
		Västerviken	54
		Ångbåtsbryggan	20
		Ören	39
		Östergruvorna	9
		Östersidan	6
		Östersundet	2
		Österudden	1
		Östsöderhuvud	18
<u>ALFABETISK ORDNING</u>			
Anrikningsverket	71		
Backasbranten	5		
Bastubyggnad	51		
Dricksvattensreservoar	62		
Filterhusruiner	58		
Flatlandet	13		
Flatlandskallan	14		
Fyrfoten	19		
Fyrvaktarbostaden	78		
Försvarsanläggningar	80		
Försvunnen gravsättning	29		
"Glädjespridaren"	57		
Graf Nikita (<i>vrak</i>)	45		
Gruvstuga	74		
Gustav Klindts märke	50		
Haget	40		
Hisstornet	75		
Höghuset	61		
Insjön	30		
Kallbrandsudden	10		
Kaningrundet	26		
Kaptensallvettargrundet	27		
Kontor / johtola	70		
Kraftverk / Generatorhall	73		
Kullakojan	47		
Kyrkogården	3		
Kök / matsal	65		
Lotsstuberget	68		